

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

:: Telefon štev. 216. ::

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. oprske „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enóstopne petit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Vsebina: Gospodarski položaj po vojski. Obnovitev in poprava mej. Poraba mesa v vojski. Zadružni pregled. Gospodarski pregled. Razne objave. Občni zbori. Bilance.

Gospodarski položaj po vojski.

Znani učenjak Gustav Schmoller v Berlinu, ki zavzema med narodnimi ekonomi odlično mesto, je napisal o tem predmetu zanimivo razpravo, katero v glavnih obrisih podajamo v naslednjem. Njegova izvajanja slone izrečno na premisi, da bosta Nemčija in Avstrija mogli skleniti s svojimi nasprotniki ugoden mir in da jima ne bo treba plačevati vojne kontribucije. S tega stališča je treba slediti njegovim mislim o razvoju gospodarskega življenja po sklenitvi miru.

Iz vojne in mirovne zgodovine prejšnjih časov, iz proučevanja naših pripomočkov in iz razmotrivanja o položaju pred in med vojsko si moremo ustvariti neko približno podlago, na kateri moremo vsaj nekoliko sklepati o bodočem razvoju našega narodnega gospodarstva. Kaj gotovega prerokovati seveda ni mogoče. Splošno pa morda ne bo škodilo, nekoliko omejiti lajška, preveč drzna pričakovanja, da bo gospodarstvo takoj po povratku navadnih razmer hitro vzcvetelo in si brzo odpomoglo.

Take nade v zgodovini nimajo podlage. Anglija je bila sicer v svoji vojski proti Nizozemski in Franciji v letih 1660 — 1720 pokazala toliko premoč, da je od 1714 do

1756 doživela zelo ugodne čase, v katerih so pa vendar nastale večkrat tudi resne krize. Prusija se je bila v letih 1756 do 1763 sicer ubranila svojih sovražnikov, toda vojski je sledila dolga doba gospodarske depresije, ki je polagoma ponehavalala šele v sedemdesetih letih. Po Napoleonovih vojskah se je v Prusiji šele v letih 1827 do 1830 začelo gospodarsko življenje razvijati nekoliko ugodnejše, Avstrija pa je od 1815 do 1848 živela v nekem napolsnu, katerega so bili bistveno krivi med drugim tudi gospodarski vzroki. Anglija je bila v Napoleonovih vojskah dosegla velik uspeh, od leta 1793 do 1815 je silno razširila svojo trgovino in kolonialno posest; toda odtlej pa do štiridesetih let je močno trpela vsled gospodarskih kriz, ki bi bile skoraj dovedle do socialne revolucije. Nemčija je po svojih velikih zmagah v letih 1870 in 1871 doživela sicer hiter in sijajen gospodarski razvoj, kateremu je pa po krahu v letu 1873 sledila skoraj dvajsetletna depresija.

Po teh primerih se torej ne more trditi, da si je po vojskah zadnjih stoletij gospodarstvo vselej hitro opomoglo. Toda gotovo je pa tudi, da vsi ti primeri ne dokazujejo ničesar za sedanje razmere. Vsak vojni čas ima poleg nekaterih splošnih skupnih potez

za vsako državo posebne vzroke in posebne posledice. V sledečem mirnem času se ravno tako lahko zgodi, da se hitro vzpostavi normalno gospodarstvo ali da se celo močno povzdigne, kakor more nastopiti kronično nezdravo stanje.

Vedno pa velja za vse velike vojske, da uničijo ogromne gospodarske vrednote, da se vojskovanje bistveno naslanja na kapital in da je po miru nositi velike vojne stroške v obliki visokih obresti za državne dolgove in v obliki povišanih davkov. Neizogiben je vpliv vojske na narodno produkcijo, ki se mora po vojski zopet izpremeniti; nekatere gotove vrste povpraševanja po blagu prestopajo popolnoma; podjetja, ki so imela doslej največ dela, se morajo zelo omejiti; kapital in delo izgubita velik del svojega prejšnjega zaslužka in vprašanje je, s kakšnimi izgubami je mogoče produkcijo napeljati v nove struge. Dalje je treba mednarodno trgovino, ki je bila prekinjenja z največjimi izgubami, znova vzpostaviti, kar se pa dostikrat ponesreči, oziroma je zvezano z velikimi stroški in težavami. Po sklenjenem miru je treba tudi obnoviti vojaško oborožbo, kar povzroči silne izdatke. Vse to se mora obnoviti in pretvoriti, ko je poprej vojska tako močno uplivala na gospodarsko moč ljudstva. Pri mnogi državi in pri marsikaterem narodu se prične nazadovanje in propadanje vsled nesrečnih vojska, tu in tam tudi vsled takih, ki se sprva niso zdele preveč škodljive.

Seveda velja vse to mnogo bolj za vojske z nesrečnim izidom, kakor pa za vojske, ki se uspešno končajo. V obče pa je posledice vsake vojske presojati po notranjih tvorbah, po močeh, ki jih je vojska vzbudila, po napravah, ki jih je rodila.

Po Napoleonovih vojskah je bila Prusija navidezno izžeta, popolnoma obubožana. Vendar pa se je dvignila, je ustvarila ljudsko vojsko s splošno brambeno dolžnostjo, ki je po dveh človeških rodovih omogočila zmage v l. 1864

in 1870, je uvedla nov mestni red, ki služi vsemu svetu kot vzgled najboljše samouprave, je vpeljala izvrsten carinski in trgovinski sistem, iz katerega se je slednjič porodila nemška država. Dejstvo, da je bila Pruska po Napoleonovih vojskah navidezno že čisto na koncu, ni bilo tako važno, važnejše je bilo, da se je bila država v teh časih notranje tako preobrazila, da se je v teku naslednjih generacij razvila v pravo velesilo. Vprašati se moramo torej tudi sedaj: Ali se bosta Nemčija in Avstrija v sedanji vojski toliko naučili, ali se bosta v prihodnji generaciji toliko razvili, da se jima v naslednjem rodu ne bo treba bati svojih nasprotnikov?

Predno se nadalje pečamo s tem važnim vprašanjem, bi bilo umestno na kratko omeniti, kakšno da je gospodarsko in financijelno stanje močij zvezanih osrednjih držav in njihovih nasprotnikov.

Vsak nepristranski opazovalec mora že danes dobiti utis, da so nasprotniki popolnoma podcenjevali naše sile, dalje da je moč Anglije sicer še nezlomljena, vendar pa ogrožena, da pa sta Francija in Rusija že precej na koncu svojih finančnih in gospodarskih močij. Nasprotno pa podajata Nemčija in Avstrija danes sliko neomajane in polne moči, kakor v juliju prejšnjega leta.

Dve okolnosti sta povzročili, da sta osrednji velesili, pred vsem Nemčija, nastopili vojsko v jako dobrem denarnem položaju. Siloviti gospodarski sunek, s katerim je bil zvezan prehod od miru do vojske, je bil vsled tega za ti dve državi vse drugače ublažen kot pri njenih nasprotnikih.

Kakor v največ kulturnih državah smo imeli tudi pri nas po nizki konjunkturi v letih 1906 in 1907 v naslednji dobi do leta 1912 in deloma 1913 zmerno visoko konjunkturo, ki pa je potekla splošno precej milejše nego one v prejšnjih letih in je bila leta 1912 prav za prav že prekoračila svoj višek. Tako so stopile naše osrednje banke in drugi veliki kreditni zavodi leta 1914/15 v vojsko z obil-

nim kapitalom in znatno zalogo denarja, dočim so bili naši nasprotniki, osobito Francozi, v tem oziru čez mero vezani. Denarni trg je bil na Francoskem leta 1913/14 skoraj popolnoma izčrpan, ker je bilo mnogo kapitala odšlo v Ameriko in na Rusko. To je značilo veliko razliko v finančni pripravljenosti.

Vrh tega je vzeti še v poštev, da so se naše osrednje notne banke dobro pripravljale. Avstro-ogrška banka je mogla vsled izvrstnega vodstva in ysled posebne tvorbe valute v zadnjih petnajstih letih brez znatnih ovir močno povečati zalogo zlata in svojo likviditeto. Na Nemškem si je državna banka že dalj časa prizadevala z veliko energijo, da se povečajo njene rezerve in da se doseže večja likviditeta nemških velikih bank. Nemške banke so imele dobro vodstvo in so bile navajane financirati vso veliko industrijo, kar pomenja velik korak pred angleško in francosko bančno organizacijo. S tem je bilo omogočeno, da sta centralni velesili ob otvoriti vojske bili finančno sijajno pripravljeni, kar je poleg vojaških uspehov veliko pripomoglo, da se je njun položaj razvijal ugodnejše nego nasprotnikov.

Denarni trg na Nemškem je bil tak, da je državna banka le mimogrede zvišala diskont od 4 na 6 odstotkov, toda ga je kmalu znižala na 5 odstotkov; prehod v vojno se je izvršil brez moratorija, po katerem so morale seči skoro vse bojujoče se države in tudi nevtraleci. V septembru 1914 se je brez ovir in hitro podpisalo 4.5 milijard in v marcu 1915 celo 9 milijard mark državnega vojnega posojila, kar je znamenje velikega bogastva. Državna banka, ki so jo oprostili dolžnosti izdajati zlato, je hitro pomnožila zalogo zlata od 1253 na 2195 milijard mark (+ 80 odstotkov). Število brezposelnih je v septembru in oktobru hitro pojemalo.

Na Angleškem je spočetka osrednja banka popolnoma odpovedala; že nekaj dni pred izbruhom vojske je nehala kupovati menice, je potem zvišala diskont na 10 odstotkov in je izposlovala, da se je uvedel mora-

torij. Vlada je dovolila eksporterjem predujeme na njihove terjatve v prekomorskih deželah. Nekateri finančni krogi so mnenja, da bo Angleška težko zopet pridobila tisto zaupanje, ki ga je prej imela kot nevtralna plačilnica za ves svet in je pri vsakem narodu menica na London pomenjala toliko kakor zlato.

Še bolj kakor na Angleškem je izbruh vojske omajal gospodarstvo na Francoskem in na Ruskem. Francoska banka ima v portfelju za 3 milijarde menic, ki so vsled moratorija ostale neplačne. Rusija pa stoji pred uvedbo papirnatega denarja.

Ker je kreditni aparat deloval tako sijajno, se je s tem bistveno doseglo, da se je industrija razmeroma tako hitro prilagodila vojnim potrebam in se je relativno kmalu znižala brezposelnost.

Na podlagi tega dejstva moremo za prihodnost črpati upanje, da se bomo mogli enako prilagoditi novim razmeram, ki bodo nastopile po sklenjenem miru.

Glede stališča osrednjih velesil do nevtralecev bodi le še omenjeno, da imata osrednji državi večji del evropskih premogovnikov v svojih rokah.

Naše nade v zvezi z vojnim položajem na vzhodu in na zahodu so torej prav dobre. Poleg tega pa moramo, kakor je bilo že omenjeno, z vso močjo delati na to, da bomo po sklenjenem miru natančno vedeli, kakšne so naše notranje naloge: pripravljati in izvesti velike notranje reforme.

Karl Marx je nekoč dejal: „Vojske so lokomotive v zgodovini človeštva.“ V velikih vojskah se pokaže, da ne gre s takozvanim „fortvurštlanjem“. Skoraj vse novejšje velike preobrazbe se naslanjajo na velike vojske. Pruski poraz pri Jeni je prinesel reformno dobo Stein - Hardenberg; nemško - avstrijske vojske v letih 1864 in 1870 so prinesle Prusiji velike reforme Bismarkove, Avstriji pa avstro-ogrsko nagodbo in poizkuse ostalih ustavnih reform. Mir, ki bo zaključil sedanjo svetovno vojsko, mora v obeh osrednjih dr-

žavah zopet privedi do velike notranje preobrazbe. In ta notranja preobrazba bo odločila, ali bo sklep miru obema državam prinesel trajen blagoslov.

Pri tem pride v prvi vrsti v poštev, če in kako bo Nemčija na zdrav način obvladala svoje strankarske razpore, Avstro-ogrška pa narodnostne prepire.

Avstro-ogrski problem je pač še težje rešiti kakor nemškega. Za vsako ceno je treba za dežele, zastopane v državnem zboru, stvoriti varno in trajno parlamentarno večino, že zaradi tega, da se normalno uredi trgovinski odnošaji do Ogrske, Nemčije in drugega inozemstva. Osrednji velesili bosta v prihodnjem rodu morali biti močno oboroženi. V ta namen so v Avstriji in na Ogrskem potrebne velike finančne reforme, katerih predpogoj pa je urejeno ustavno življenje. V Avstriji se da na eni strani dobiti večje dohodke pri davkih, na drugi strani pa se da dokaj lahko nekaj tudi privarčevati.

Na Nemškem gre tudi za težke naloge: za prehod od stare kontinentalne k svetovni in kolonialni trgovinski politiki velikega obsega; za vzdrževanje težke oborožbe na suhem in na morju, za velike finančne reforme, ki to oborožbo omogočujejo, za mir med socialnimi sloji, za uvedbo novih trgovinskih odnošajev do Avstrije itd.

Marsikaj se da sedaj lažje doseči nego pred vojsko. Agrarski varstveni carini se dela malo opozicije. Tudi glede važnih vprašanj o finančnih reformah se bo lažje doseglo soglasje.

Na drugi strani pa bodo tudi zrastle nove težave. V socialni politiki zahtevajo veliki nemški podjetniki, da se odpravi, kar se je ravnokar pričelo: da se skrčijo državnosocialistične naprave, da se strokovne organizacije ne pritegajo več k raznim upravnim agendam. Tudi ureditev tarifnih pogodb in delavskih razsodišč ne bo lahka, kakor bo povzročala težave zakonska ureditev kartelov. Ravno tako se bodo pojavile težkoče pri sklepanju trgovinskih pogodb, ki jih je sedanja vojska raztrgala. Poleg

tega stoje na dnevnem redu trgovinski odnošaji med Nemčijo in Avstrijo. Po mnenju pisca mora Nemčija pred vsem gledati, da se za daljšo in trdnejšo nagodbo zedinita Avstrija in Ogrska; potem bi se imela za enako dobo z donavsko monarhijo skleniti sicer še ne carinska unija, kakršna je bila carinsko društvo, pač pa pogodba z največjimi ugodnostmi, ki bi šla znatno preko sedanjih takih pogodb. Po njegovem naziranju je treba šablonske pogodbe z največjimi ugodnostmi izpremeniti tako, da bodo imele več stopinj.

Te obravnave in še mnoge druge bodo na vsak način težavne.

Pisec izraža slednjič upanje, da bi obema državam ne manjkalo velikih državnikov, ki bi znali obvladati označene težave, ki se bodo pojavile pri urejevanju gospodarskih vprašanj v bližnji bodočnosti.

Obnovitev in poprava mejâ.

Dogodki na bojiščih, posebno naprava poljskih utrd in vsled topniškega ognja nastale izpremembe zemeljske površine, vse to je zahtevalo, da se uvede priprosto in hitro postopanje za popravo mejâ. V to svrhu je izšla posebna cesarska naredba kot novela k občnemu državljskemu zakoniku. Doslej veljavna določila državljskega in civilnopravnega prava so imela na sebi to napako, da ni bilo jasno razmerje med postopanjem za popravo mejâ po §§ 851 in 853 o. d. z. ter med pravdo glede motenja posesti in pravdo o lastnini.

Zlasti nejasno je bilo vprašanje, če more sodnik v izvenspornem postopanju za popravo meje tudi tedaj ugotoviti mejo, če je bila meja že naprej sporna ali če nista bila oba soseda zadovoljna, da bi se popravila. Zato se je moglo zgoditi, da po končanem izvenspornem postopanju sploh sodnik ni izdal razsodbe in da se je o istem pravnem slučaju uvedla še pravda o motenju posesti ali o lastnini. Ne glede na to, da se je vleklo po-

stopanje na dolgo in široko, nastali so vsled nakopičenja raznih vrst postopanja dostikrat tolikšni stroški, da niso bili v nobenem razmerju z vrednostjo spornega koščka zemlje.

Temu zlu hoče novela odpomoči na ta način, da najbolj priprosto in najcenejše postopanje, namreč izvensporno popravo meje, proglašča kot dopustno tudi tedaj, če zaprosi zanj le eden od mejašev, dalje, če so meje že popolnoma izbrisane ali se ne morejo več spoznati, če obstoji spor glede poteka meje, če se zadnja mirna posest na sporni površini ne da več dognati in če kot zadnje sredstvo za napravo reda preostane le še razdelitev površine po pravičnem preudarku sodnika. Postopanje se bo poleg tega tudi skrajšalo zato, ker se v izvenspornem postopanju izdana razsodba ne bo mogla več izpodbijati potom tožbe, ako je sporni kos zemlje vreden manj kakor 100 kron. V sporih o zemlji male vrednosti bo torej sodnik v izvenspornem postopanju razsodil končnoveljavno. Če pa gre za zemljo večje vrednosti kakor 100 K, morejo stranke še vedno potom tožbe potegniti se za svojo domnevano boljšo pravico. Ker pa vrednost zemljišča, za katero se po navadi vodijo najtrdovratnejše pravde, z malimi izjemami ne presega 100 kron, bo sodnik večinoma že v izvenspornem postopanju razsodil končnoveljavno.

Poprej zelo negotovo razmerje med izvensporno popravo meje in tožbo zaradi motenja posesti, oziroma zaradi lastnine, je po novem pravu ureno tako, da se posestne pravde, povzročene vsled mejnih sporov, združijo z izvenspornim postopanjem. Ako se pri kaki tožbi zaradi motenja posesti vidi, da je meja sporna, potem je treba uvesti ne posestno pravdo, ampak izvensporno postopanje za obnoveitev in popravo meje. Predlog za uvedbo takega postopanja more v posestni pravdi staviti tudi toženec in tako povzročiti, da se sporno postopanje izpremeni v izvensporno. Izvensporno postopanje se torej izvrši tudi tedaj, če nastane spor o poteku meje ne šele

ob priliki poizkusa obnoviti mejo, ampak je bila že naprej sporna. Tudi razdelitev tistega kosa zemlje, glede katerega se ne da ugotoviti niti mirno posestno stanje, bo v bodoče izvršil sodnik v izvenspornem postopanju.

Stroški za izvensporno popravo meje, ki je ugodna vsem sosedom, se porazdele med nje po meri njihove mejne črte, razun tedaj, ako bi se iz poteka obravnave videlo, da obnoveitev ali poprava meje ni potrebna, ker meja ni sporna ali je zadostno zaznamovana ali ker so bili drugi mejaši pripravljene obnoviti jo izvensodno. Stroške za zastopnika ima nositi vsaka stranka sama, kakor velja to načelo splošno za izvensporno postopanje.

Ako pa je bila obravnava povzročena zaradi tega, ker se je motila mirna posest, more sodnija stroške (tudi stroške zastopnika) popolnoma ali deloma naložiti tisti stranki, ki je povzročila pravdo.

Svrha teh izprememb dosedanjega prava obstoji torej v tem, vse spore glede meje poravnati na najbolj priprosti in najcenejši način, odpraviti mnogoštevilne drage pravde zaradi mejâ in posebno v onih krajih, ki trpe vsled vojske, zopet hitro napraviti red pri mejah.

* * *

Cesarska naredba z dne 22. julija 1915 o obnovitvi in popravi mejâ (druga delna novela k obćenemu državljskemu zakoniku) se glasi:

„Na podlagi državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867, drž. zak. št. 141 odrejam kakor sledi:

Člen I. Da se izpremene in dopolnijo določila obćenega državljskega zakonika (o. d. z.) o obnovitvi in popravi mej, izdado se naslednja določila:

§ 1.

O. d. z. § 850 dobi nadpis „Obnavljanje in popravljanje mej“ in se ima glasiti:

Ako so se mejna znamenja med dvema zemljiščema po kakršnikoli okolnostih tako pokvarila, da se je bati, da bi jih kar izpoznati

ne bilo ali če se meje res ne dado več spoznati ali če so sporne, ima vsak izmed sosedov pravico terjati sodnijsko obnovitev ali popravo meje. V ta namen je sosede povabiti k obravnavi v izvenspornem postopanju s pripombo, da se bo meja določila in zaznamovala, čeprav bi povabljeni izostali.

§ 2.

§ 851 o. d. z. se ima glasiti:

Ako se meje zares več spoznati ne dado ali so sporne, ugotovijo se po zadnji mirni posesti. Ako se le-ta ne da več dognati, ima sodišče po pravičnem preudarku razdeliti sporno površino.

Koliko ostane vsaki stranki pridržano, za svojo boljšo pravico potegniti se tožbenim potom, določa se posebej.

§ 3.

§ 853 o. d. z. se ima glasiti:

Stroške postopanja plačajo sosede po meri njihovih mejnih črt. Tisti, ki je stavil predlog, ima nositi stroške postopanja, če se v obravnavi pokaže, da obnovitev meje ali poprava meje ni bila potrebna, ker se je meja ni izpodbijala ali se je dala zadosi izpoznati, ali ker so bili drugi udeleženci pripravljeni, mejo zaznamovati izvensodno. Kdor se da zastopati, mora nositi stroške za zastopstvo sam.

Če se je postopanje povzročilo s tem, da se je motila mirna posest, more sodišče stroške popolnoma ali deloma naložiti stranki, ki je začela spor.

§ 4.

Ako se meja ugotovi po § 851 o. d. z., ima sodišče istočasno izreči, ali presega vrednost sporne površine znesek sto kron. Če se to primeri, ostane vsaki stranki pridržano, potegniti se za svojo boljšo pravico potom tožbe.

Prizivi proti razsodbam sodnije druge stopnje v postopku za obnovitev in popravo mej niso dopustni.

§ 5.

Spredaj stoječa določila se ne uporabljajo na razprave o določitvi ali popravi mej, ki vsled vložitve prošnje ali tožbe že teko pri pristojni sodnji, še predno je stopila v veljavo ta cesarska naredba.

Člen II. Določila te cesarske naredbe stopijo v veljavo z dnem, ko se razglasijo. To cesarsko naredbo izvršiti se naroča Mojemu pravosodnemu ministru in sicer dogovorno z udeleženi ministri.

Poraba mesa v vojski.

Primerno zalaganje prebivalstva v mestih z živili spada že v mirnih časih med najtežje probleme. Tembolj v vojski! Bilo jih je dosti, ki so se bali, da bo oskrba z živili za civilno prebivalstvo in za armado mnogo težavnejša, kakor je bila dejansko. Celo iz strokovnih krogov je bilo čuti glasove, da se tako ogromnih množic ne bo dalo za dalj časa preskrbeti z živili in da se bo vsled tega vojska končala v primeroma kratkem času. Dosedanji potek vojske pa dokazuje, da ta bojazen ni bila v vsem obsegu opravičena. V vojnem načrtu tripelentente je bilo med drugim, osrednji velesili izstradati. Mislili so, da da se jim bo to posrečilo osobito glede preskrbe prebivalstva z mesom.

Ako premotrivamo razmere v tem oziru v posameznih državah, vidi se takoj, da so naši nasprotniki precej na boljšem. Francija je imela v severnih provincah in v svojih trdnjavah ob nemški meji mnogo hladilnih naprav, ki so bile ob začetku vojske bogato založene s potrebsčinami za armado; v ozadju je bila na razpolago izvrstna produkcija domače živine, poleg katere je upoštevati še redni dovoz drobnice iz Alžira in uvoz ohlajenega in zmrznjenega mesa iz južnoameriških pokrajin. V še večji meri se na ta način preskrbuje z mesom Anglija, ki se redoma tudi v mirnih časih zalaga z zmrznjenim in ohlajenim mesom iz prekomorskih dežel. Da je

na Ruskem mnogo živine, je znano, kakor tudi se ne more dvomiti, da se more ta velikanska država sama zadostno preskrbovati z mesom. Osrednji velesili pa sta bili navezani samo na ono živino, ki je bila njenemu prebivalstvu in vojaštvu na razpolago doma. Dovož po morju je angleška mornarica preprečila skoraj popolnoma. Nemčija pa je bila tudi za ta slučaj dobro pripravljena. Zadnje štetje živine, izvršeno v decembru l. 1914, je pokazalo, da se redi na Nemškem 21·8 milijonov glav goveje živine, 25·3 milijonov prašičev in 5·4 milijone ovac. Napram prejšnjemu letu izkazuje to štetje, da se je bilo število goveje živine pomnožilo za 800.000 glav. Ozirati se je treba tudi na ogromno število prašičev, katero se je pa tekom vojske močno znižalo, ker se je po vladnem nalogu zaklala več nego četrtnina. Dejstvo je, da je bila Nemčija ves čas tekom vojske in je še sedaj ne samo zadostno, ampak celo obilno preskrbljena z mesom, tako da more brez skrbi gledati v bodočnost.

Tudi naša država je stopila v vojno še precej dobro pripravljena, kar se tiče klavne živine. Zadnje štetje živine se je vršilo pri nas po stanju 31. decembra 1910 in takrat so v Avstriji našteali: 9·1 milijonov goveje živine, 6·4 milijona prašičev in 2·4 milijone ovac. Število prašičev je v primeri s prejšnjim štetjem pokazalo prav velik napredek. Mimorede naj samo omenimo, da se je bilo takrat v Avstriji naštealo tudi 35·7 milijonov kosov perutnine (prirastek približno 9 milijonov). K temu moramo prišteti še živino na Ogrskem (šteto l. 1911): 6·1 milijona glav goveje živine, 6·4 milijone prašičev in 7·7 milijonov ovac. Ob pričetku vojske je bilo število živine v obeh državnih polovicah gotovo še večje, kar se je od zadnjega štetja brezdvomno pomnožilo. Na drugi strani pa je po izbruhu vojske odpadel izvoz živine in mesa iz Srbije in tudi uvoz iz Rumunije je počasi prenehal, daširavno v zadnjih letih ni bil znaten. V nadaljnjem poteku vojske se je ob-

čutilo, da so izostale pošiljatve iz Galicije in Bukovine, kateri deželi tudi sedaj po zopetni osvojitvi precej časa ne bosta prišli v poštev pri preskrbi mesa.

Najbolj so za nas poučne razmere na dunajskem trgu, kar zadeva trgovino z živino. Na Dunaju se stekajo vsi viri, iz katerih dobiva trgovina blago. Cene na dunajskem trgu so merodajne za vso državo. Poleg tega so razmere dunajskega trga poučne tudi zato, ker se tu ne pokrivajo samo krajevne dunajske potrebščine, ki so seveda pri tolikem številu prebivalstva velikanske, ampak se tu nakupuje, oziroma prodaja živina tudi za druge svrhe. Tako n. pr. je bilo za tržne razmere na Dunaju velikega pomena, da se je tu nakupovalo mnogo živine za napravo konserv. Cenijo, da se je samo v ta namen ondi pokupilo v vojnem času okoli 150.000 glav goveje živine. Mnogo živine je bilo na dunajskem trgu nakupljene tudi za direktno preskrbo armade in za preskrbo nekaterih mest in večjih konsumnih krajev v drugih avstrijskih deželah.

Naslednji podatki nam kažejo, koliko živine je bilo uvoženo na Dunaj v času od 1. avgusta 1914 do 31. julija 1915, zraven stoječe številke pa povedo, za koliko je bil ta uvoz večji, oziroma manjši napram enakemu času v letih 1913-1914. Uvozilo se je vsega skupaj:

Goveje živine	424.883	+	179.947.
od tega krav	133.216	+	97.068
ogrske proveniencie	176.940	+	27.980
avstrijske proveniencie	179.549	+	123.609
Telet	230.207	—	43.020
ogrske proveniencie	17.275	—	32.142
Ovac	54.634	+	5.507
Prašičev	701.234	—	212.460
ogrske proveniencie	564.108	—	58.225
avstrijske proveniencie	137.126	—	164.232

Iz teh števil je razvidno, da je bilo na dunajski trg vkljub izpadu pošiljatev iz Galicije in Bukovine prignane iz avstrijskih dežel jako veliko živine. V navadnih časih je od goveje

živine, prodane na Dunaju, okoli 70 odstotkov ogrske provenience, letos pa je bil dovoz iz avstrijskih dežel večji nego iz Ogrske.

Obžalovati se mora, da je bilo prodanih toliko krav, tako da se je morala proti temu izdati posebna ministrska naredba (z dne 23. decembra 1914). — Razveseljivo pa je, da se je prodalo manj telet, in da se je tudi pomnožila poraba ovčjega mesa. Neprijetno pa se čuti, da je zelo zaostal dovoz prašičev, kar si je razlagati največ iz okolnosti, da iz Galicije ni prihajalo in še ne prihaja nič prašičev na dunajski trg. Ta nedostatek se bo čutil še dalj časa.

Pričetkom in v prvi polovici leta 1914 je dovoz goveje živine naraščal, vsled česar je šla cena povprečno za 4 krone za živo vago navzdol. Nasprotno pa so šle cene prašičem stalno kvišku, ne toliko zaradi pomanjkanja blaga, ampak zaradi tega, ker se porabi vedno več svinjskega mesa. Toda to zvišanje cen ni bilo posebno znatno in je znašalo 8 do 10 kron za stot. Ob pričetku vojske torej ni bilo nobenega vzroka za bojazen, da bi utegnili primanjkovati klavne živine, oziroma da bi se vsled tega živina znatno podražila. Sicer ni bilo dvomiti, da bodo šle cene kvišku, ker se je zelo veliko živine nakupilo za oskrbo armade in konserve; toda ne kmetovalec, ne živinski trgovec, ne kupec si še od daleč ni predstavljal, da bo zvišanje cen zavzelo take meje. Če bi se bilo takrat odločno poseglo vmes, bi se bili dali morda prepričati marsikateri nezdravi pojavi v gibanju cen. Še le v nadaljnjem poteku vojske je prodrlo prepričanje, da je treba tudi pri preskrbi z živežem koristiti posameznika podrediti koristim splošnosti. Toda kar se tiče živinskih cen, je državna oblast še le prav v zadnjem času tu in tam izdala nekaj odredb (n. pr. na Kranjskem maksimalne cene z dne 26. julija 1915).

V prvih štirih mesecih vojske se cene vkljub obširnim nakupom za armado še niso prekomerno gibale navzgor. V cenah za prašiče sploh do konca novembra niso bile na-

stopile bistvene izpremembe. Le na trgu za teleta se je kazala velika nestalnost in privijanje cen. Od meseca decembra lanskega leta do junija letos pa so šle cene vsem vrstam živine kvišku neovirano in z velikansko silo. Najhujše je bilo pri prašičih. To nam kaže naslednji pregled, iz katerega je razvidno gibanje cen od začetka avgusta lanskega leta do prvih dnij meseca junija letos na dunajskem osrednjem trgu za živino.

	Začetkom avgusta 1914	konec decembra 1914	začetkom junija 1915
v kronah za 100 kg			
Voli	82 do 116	90 do 136	270 do 324
biki	72 " 98	100 " 118	236 " 270
krave	70 " 94	92 " 109	232 " 292
drobnica	40 " 86	48 " 105	114 " 268
prašiči za meso	124 " 144	152 " 176	300 " 380
pitani prašiči	124 " 134	150 " 172	292 " 390
teleta	92 " 168	136 " 204	260 " 370

Te najvišje cene, ki so notirale začetkom junija, se doslej niso prekoračile, pač pa so se tu in tam več ali manj znižale.

Razlika v cenah, kakršne so bile začetkom avgusta 1914 in med cenami začetkom junija 1915 znašajo za 100 kg

pri volih	188 do 208 K
" bikih	164 " 226 "
" kravah	162 " 198 "
" drobnici	74 " 182 "
" prašičih za meso	176 " 236 "
" pitanih prašičih	168 " 256 "
" teletih	168 " 202 "

Ta slika o podraženju mesa gotovo za konsumente ni razveseljiva, in je gotovo utemeljeno vprašanje, če je bila taka podražitev opravičena.

Kakor je bilo že prej povedano, je bilo v tem času na dunajski trg prignane dosti živine, več nego v drugih letih. Ponudb torej ni manjkalo. Tudi dovoz prašičev se ni bil skrčil tako močno, da bi se moglo opravičiti zvišanje cen v tolikem obsegu. Upoštevati sicer moramo, da je nekaterih krmil primanjkovalo, da so bila draga in sploh, da so se stroški živinoreje v vojnem času znatno zvišali, vendar nikakor ne v tolikem obsegu

kakor so se bile zvišale cene živini na dunajskem trgu in na drugih tržiščih. Težko je najti začetek in konec vijaka, ki je privijal cene, toda brez nadaljnega raziskavanja je gotovo, da imajo svoj obilen delež pri tej stvari razni prekupci. V dnevnem in strokovnem časopisju se je poročalo o mnogih slučajih, kako sijajne dobičke so delali prekupci pri nakupovanju živine, ki je Bog ve kolikokrat menjala gospodarja, predno je prišla od kmeta do mesarja. Trgovina z živino se ni razvijala svobodno kakor v mirnih časih, ampak je stala pred pritiskom okolnostij, ki niso ne z živinorejo, ne s porabo mesa v nobeni zvezi.

Zadružni pregled.

Smrtna kosa. Dne 18. julija je preminul dolgoletni tajnik Hranilnice in posojilnice v Trnovem in občinski svetovalec, gosp. Anton Zajec, v starosti 55 let.

Zadruga kot begunec. Čevljarska zadruga v Mirnu pri Gorici je morala vsled italijanske vojske pobrati v pravem pomenu besede „šila in kopita“ in se seliti v bolj varen kraj. Nastanila se je v Vrbovcu pri Kazarjah na Štajerskem v gradu, ki pripada ljubljanskemu knezoškofu. Ondi je uredila nove delavnice in izvršuje svoj obrat v enakem obsegu kakor poprej v domačem kraju. Nabavila je več novih strojev in avtomobil in je napeljala od bližnje žage električno razsvetljavo. Dne 31. julija je njen bivši načelnik, preč. g. Ivan Rojce blagoslovil nove delavnice. V obratu dela okoli 300 oseb, vseh Mirencev z družinami vred pa je v tem kraju nad 600. Čevljarska zadruga vzdržuje za svoje delavce tudi lastno kuhinjo, kjer dobe zajuterk, kosilo in večerjo. V zadrugo se steka vse življenje, cerkveno, društveno in gospodarsko. Tu so člani kat. delavskega društva, dekliške Marijine družbe, bolniške blagajne, cerkveni pevski in tamburaški zbor, organizisti, strežniki in tudi — „Schusterpfarrer“. Tudi mirenška posojilnica je tam.

Svarilo glede nalaganje denarja proti zapeljivim obrestim. Glasilo šlezjske nemške zveze piše v junijski številki: „V zadnjem času se našim hranilnicam in posojilnicam zopet laskajo male in srednje banke in jim ponujajo za nalaganje denarja zapeljive obresti. Ne glede na to, da bi tako nalaganje kršilo § 9 naših pravil in bi utegnilo

privesti do tega, da bi se taka zadruga izključila iz našega članstva, svarimo z največjim preudarkom pred takim nalaganjem. Kajti še le v zadnjem času je propadlo več takih bank in so prizadejale svojim vlagateljem občutno škodo. Res dobro fundirane in strokovno vojene banke ne potrebujejo, posebno pri sedanjih obrestnih razmerah, nobenih vlog proti višjim obrestim in samo banke, katerim se ne posreči v svojem okolišču dobiti dovolj vlog, ponujajo višje obrestovanje, največ zaradi tega, ker potrebujejo denar za podjetja, katerih donos nikakor ni siguren in more dovesti do velikih izgub. Naše posojilnice niso v položaju, da bi mogle gospodarstvo takih bank presojeti in zasledovati in bi bila nevarnost, da izgube svoj denar.“

Dva zadružna kongresa o vojski. O binokstih letos se je vršil angleški zadružni kongres v mestu Leicester, ki se ni bavil samo z zadružnimi vprašanji, ampak tudi s sedanjo vojsko. Predsednik kongresa, W. J. Douse, je ostro govoril proti Nemcem, katerim je predbacival, da ne spoštujejo človeškega prava, da so surovi itd. Med drugim je dejal: „Mi sovražimo vojsko, toda sovraštvo, ki ga čutimo proti izdajstvu, dlakocepstvu, blasfemijam, proti hladnokrvnemu, brezčutnemu, preračunanemu morjenju mož, žen in otrok, to sovraštvo nas sili svečano izjaviti, da bi bili moralni strahopetci in da bi se naš narod pokril s sramoto, če bi skupno z našimi zavezniki ne doprinesli vsake žrtve, da se prepereči enkrat za vselej strastni naklep Nemčije, zaslužni svet.“

Britanski zadružni kongres je nato sprejel sledečo resolucijo:

Kongres izjavlja svoj gnus nad vojnim klanjem, ki se vrši sedaj po vsej Evropi. Izrečno izjavlja svoje zaničevanje za zločin, ki je zadel Belgijo in za kršitev človeških pravic po nemški vladi. Povdarja, da ni sprejemljiv in ne more biti trajen noben mir, kateri za enkrat najmanj Belgije ne oprosti sovražnika in ne zajame upanja, da se bo kolikor mogoče hitro preskrbelo, da se postavi mednarodno sodišče za uveljavljanje splošnega narodnega prava in za ohranitev prava malih narodov.

Dne 12. in 13. junija je bil švicarski zadružni shod in sicer v francoski Švici, v mestu Lausanne. Predsednik nadzorstva zveze švicarskih konsumnih društev dr. Adolf Kündig se je v svojem otvoritvenem govoru tudi dotaknil sedanje vojske, toda je to storil resno in objektivno. „Sedanja vojska“, je dejal, „ni samo vojska z orožjem, ampak tudi gospodarska. Drug drugemu skušajo zapreti vire gospodarskega življenja in se izstradati, uničujejo

se gospodarske vrednote nebrojnih milijard.“ Izjavil je nado, da se po vojski zopet vzpostavi mednarodni gospodarski promet v korist vseh narodov in da bo zmagal združni princip o gospodarskem redu po načelih svobode in ekonomične pravičnosti. Kot vzrok vojske je navajal egoistični gospodarski red, ki se mora odstraniti, da se vresniči geslo „Zadruga je mir“. Ta govor je napravil velik utis. Tudi francoski združniki so ga odobraval.

Sprejeta je bila sledeča resolucija:

Na shodu zveze švicarskih konsumnih društev dne 13. junija 1915 v Lausanne zbrani zastopniki konsumnih zadrug ne morejo ostati brezbrizni napram strašni vojski, ki divja ob tem času med raznimi civiliziranimi narodi.

Bridko obžalujejo s tem povzročeno razdejanje, revščino, trpljenje in sovraštvo in prav globoko obžalujejo pred vsem nazadovanje, ki ga pomenja ta vojska za človeštvo.

Izražajo toplo željo, da bi se ta bratomorni boj čim preje končal s trajnim, na pravični podlagi slonečim mirom. V to svrhu se obračajo do vseh pravično čutečih mož in žen v bojujočih se in v nevtralnih državah.

Ker take vojske niso samo posledica političnih in narodnih nasprotstev, ampak so direktna posledica današnjega gospodarskega reda, opozarjajo švicarski zadrugarji na potrebo, privedi do takega gospodarskega reda, ki bo onemogočal izbruh nadaljnih vojska.

Sodelovati pri tej gospodarski preuredbi je v veliki meri poklicano združništvo, ker si postavljajo za svoj cilj gospodarsko demokracijo in hoče uresničiti mirni sporazum vseh ljudstev.

Vsled tega se obračajo švicarski zadrugarji z nujnim apelom do zadrugarjev in plemenito čutečih ljudi vseh dežel, z vso močjo in brez prestanka delovati za okrepitev združnega gibanja, da se more po njem na vsej zemlji v najkrajšem času osnovati država pravičnosti, svobode in miru.“

Gospodarski pregled.

Odredbe zoper privijanje cen. Vsled vedno česčeje se pojavljajočega nezaslišanege privijanja cen postaja draginja mnogih za vsakdanje življenje potrebnih predmetov vedno večja.

Dasiravno so kazenska sodišča v številnih primerih kaznovala privijanje cen, in je ministrstvo za notranje stvari temeljem cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914. leta, drž. zak. št. 194, o pre-

skrbovanju prebivalstva izdalo mnogo odredb a namen, da se zabrani izkoriščanje prebivalstva, se dosedaj žal niso dosegli bistveni uspehi, posebno v kolikor prihajajo v poštev veliki kraji.

Ministrstvo za notranje stvari se je radi tega vnovič obrnilo do deželnih političnih oblastev z naročilom, da z največjo strogostjo pazijo, da bodo politična, policijska in občinska oblastva z vsemi sredstvi nadzorovala razvoj cen in brezobzirno postopala zoper privijanje cen.

V ta namen je podalo ministrstvo naslednja navodila:

Cene v času vojnih razmer.

Gotovo je treba priznati, da so se v sedanjem vojnem času v mnogem oziru zvišali produkcijski in nabavni stroški za razne neutrpane predmete vsakdanje potrebe in da je vsled tega gotovo zvišanje cen neizogibno. Vendar pa se nikakor ne sme še dalje trpeti nenaravnega zvišanja cen, ki sloni na nereelni podlagi in ki se opira na začasno pomanjkanje, ki se tu pa tam pojavlja. Gotovo je v normalnih časih razmerje med ponudbo in popraševanjem naravni avtomatični tvoritelj cen, ki odločilno vpliva na notiranje tržnih cen; v sedanjih izrednih razmerah pa se že iz višjih državnih ozirov na noben način ne sme trpeti, da izrablja producent v nekaterih predmetih obstoječe pomanjkanje in vsled tega povečano popraševanje v ta namen, da zadrži svoje blago toliko časa, dokler ne doseže nezaslišane cene, ki je v normalnih časih ni pričakovati, da prekupei z istim namenom svoje ponudbe napram prodajalcem zvišujejo, in si med seboj in prodajalcu iztrgavajo blago, in da konečno prodajalec nadrobno isti manever nadaljuje s tem, da svoji nakupni ceni dodajajo povsem neprimerne poviške, tako da mora slednjič konsument v svoji stiski plačevati ogromne cene, ali pa mora opustiti nakup predmetov, ki jih težko pogreša ali pa celo neobhodno potrebuje za borno preživljanje.

Spričo teh nezdravih pojavov je nujno potrebno, da se dobi primerno merilo za presojo, kako se tvorijo cene.

Za tako merilo bo praviloma smatrati nabavne stroške, ki se morajo vselej skrbno in stvarno ugotoviti — ti stroški so se, kar je povsem naravno, med vojno nekaj zvišali — ter jim prišteti primeren dobiček.

Nikakor pa se ne sme kar tako za legalno podlago smatrati notirane tržne cene, ki so večkrat nastale naravnost na odušni podlagi.

Nadalje je paziti, da se bodo cene, ki se v sosednjih okoliših običajno ali celo v celem upravnem ozemlju političnega deželnega oblastva običajno razvijajo na isti gospodarski podlagi (produkejski, nabavni in posebno prevozní stroški) tudi po istem merilu merile, in da se vsled opustitve vsakršnega postopanja ali vsled premeškega in slabotnega postopanja v enem kraju in vsled preostrega in radi tega neopravičenega postopanja v drugem sosednem kraju ali okolišu, ne bodo popolnoma odvrčale ponudbe blaga od enega trga ali konsumnega kraja in obračale na drug kraj ali okoliš.

Neenakomerno oblastveno postopanje.

V neenakomernem postopanju uradnih organov v takih primerih, pa tudi sploh v drugih stvareh, je poleg drugih momentov iskati vzrok za sedanje razmere. Bodisi, da je vzrok temu neenakomernemu postopanju tu pa tam nedostajanje trdne volje ali nezadostno umevanje položaja, ali dobrohotnost napram krajnim činiteljem ali kak drug povod, vsekakor je dolžnost vseh nadzornih oblastev, da se takim nedostatom v vseh okoliščinah z vso silo upro, in da nastopajo v namen, da se doseže enakomerno, energično, razumno in stvarno pravilno postopanje, če treba z najstrožjimi odredbami proti vsem, ki take nezdrave razmere, iz katerega si bodi vzroka, trpe ali celo pospešujejo.

Sodelovanje občinstva.

Po izkušnjah se ne more uspešno zatirati nedostatkov samo na podlagi opazovanja uradnih organov. Treba je, da občinstvo dejansko sodeluje, v čigar eminentnem interesu je, da se nedostatki zatro. Občinstvo je treba vedno izpodbujati, da da oblastvu priliko, da poseže vmes. Ni zadosti, da izraža občinstvo živo in ogorčeno voljo radi privijanja cen, pri tem pa ne naznanja konkretnih primerov, ker se straši neprilike zasliševanja ali drugih neprilik, ali ker ima nekak moralčen sram napram ovadbam. To mnenje se mora pobijati. Državljan, ki z ovadbo kazenskih primerov pripomore, da se v vojnem času postavi na odgovor privijalec cen, ni ovadnik v zaničljivem pomenu besede, temveč stori patriotično dejanje. Naši sovražniki izvajajo gospodarski boj do skrajnosti, pravo izstradalno vojno. V tem izstradalnem boju mora za to vsak državljan skupno z državo z vso silo gospodarsko pobijati naše sovražnike. Privijalec cen tega ne dela, temveč služi, če tudi nehote in posredno, sovražniku. S tem, da izrablja gospodarske težkoče vojne v to, da se obogati z

neopravičeno visokimi cenami, slabi svoje sodržavljanke, ki se v tej vojni gospodarsko bore proti sovražniku, in jih s tem peha lakoti v naročje.

V gotovem smislu zato ravno tako škoduje državi, kakor tisti, ki se sicer zveže s sovražnikom proti svoji domovini. Zato je dolžnost vsakega državljanca, da sodeluje pri zatiranju privijanja cen — seveda samo s postavnimi sredstvi — in zato morajo vočigled splošnemu interesu, ki mu izkažemo važno službo, ako razkrinkamo privijaleca cen, stopiti v ozadje morebitne neprijetnosti, ki so v zvezi, ako napravimo oblastvu ovadbo.

Svariti pa je treba seve ljudi, naj se ne napravljajo neopravičene ovadbe ali ovadbe, ki izvirajo iz osebne zlobe ali nepremišljenosti; občinstvo mora tudi umeti, da je glede nekaterih predmetov, kakor je zgoraj omenjeno, gotovo neoderuško zvišanje cen radi vojnih razmer opravičeno.

Označenje cen. Velikega pomena je za občinstvo in za oblastva sploh in za kontrolo še posebej, da se cene za živila v prodajalnah in na trgih primerno označijo. Dolžnost za to ustanavlja že obrtni red, ki v § 52. predpisuje, da more obrtno oblastvo odrediti za nadrobno prodajo predmetov, ki se za vsakdanje preživljanje potrebujejo, označenje cen z ozirom na kakovost in količino.

Žal, se ta že v miru važna in raditega kot stalna uredba mišljenja uvedba obrtnega reda v praksi ni povsod izvajala. — Izpolnjevanje tega predpisa je skoro postalo izjema. V vojnih časih, ko se cene dvigajo in se privijanje cen tako razširja, ima ta žal skoro pozabljeni predpis čisto poseben in povečan pomen. Oblastvom se nalaga dolžnost, da strogo skrbe, da se bo omenjeni predpis brez izjeme izvrševal, izvrševanje neprestano nadzorovalo in da se bodo posebno glede nekaterih predmetov povsod, torej na trgih ter tudi v prodajalnah in na stojnicah, označevale cene. — Ti predmeti so predvsem: moka, sladkor, meso, mesno blago, mast, sirovo maslo, zabela, salo, jajca, sveža zelenjava, sočivje, sadje, krompir in dr.

Zasega blaga in zatvoritev obratov ališč. Da se zatre privijanje cen v obrtnih podjetih in na semnjih, se morajo nadalje ondi, kjer je treba posebno strogega postopanja, da se premaga upornost, v izdatni meri uporabljati dosedaj premalo porabljená prisilna sredstva § 152. obrt. reda; po navedenem določilu smejo oblastva pri izvrševanju kazenskih obsodb in drugih odredb uporabiti potrebna sredstva, da se zasigura uspeh naredb, namreč: zaseči smejo blago in zapreti obratov ališča.

Izkazi cen. Da dobe pregled o razvoju cen in podlago za morebitne odredbe, morajo politična deželna oblastva, v kolikor se to ne godi že, sestavljati vsak teden izkaze tržnih cen in cen za nadrobno prodajo, kakor so se dognale v preteklem tednu v deželnem glavnem mestu in eventualno v drugih večjih in za razvoj cen važnih konsumnih središčih.

Ti izkazi cen se morajo z največjo točnostjo in po resnici sestavljati po vzoru, določenem od ministrstva za notranje stvari, in naj dajejo političnim deželnim oblastvom podlago za ureditev cen in za ukrepitev kazenskega zasledovanja; služili pa bodo tudi ministrstvu za notranje stvari za nadaljne ukrepe.

Raditega morajo deželna oblastva en izvod teh izkazov vsak ponedeljek, pričeniši z 9. avgustom 1915, predložiti ministrstvu za notranje stvari.

Kako se doseže zmanjšanje cen. Jasno je, da se samo s kontrolnimi odredbami in s strogimi obsodbami krivcev zla privijanja cen ne da v korenini zatreti, in da je treba razum teh odredb uporabiti še druga sredstva, ki so sposobna naravnim potom doseči zmanjšanje cen. Vsekakor je to najtežavnejše vprašanje.

Brez ozira na vladne ukrepe, ki se o njih razmišlja, se mora na vsak način večjim občinam, posebno deželnim glavnim mestom nujno priporočati, da s primernimi odredbami vplivajo na ureditev cen.

Razna mesta tu- in inozemstva so se v tem oziru že dosedaj prizadevala na priznanja vreden način.

Akoravno se morajo občine pri nas boriti z večjimi težavami, kakor v nemški državi, in so pri nas povečini gospodarske razmere neugodnejše kakor ondi, opozarjamo vendar na zgled mesta Hamburg, ki je dosedaj že izdalo 30,000,000 mark za nakup in razdelitev cenenege mesa in krme, ki je ustanovilo pitališča za prešiče, izdelovalo trpežno blago in ga oddajalo prebivalstvu.

Na tem mestu priporoča ministrstvo za notranje stvari predvsem drugim, naj se s primerno organizacijo tržnega prometa odstranijo vsi pojavi, ki povzročajo oškodovanje konsumentov, in naj se olajša neposredni promet med konsumenti in producenti posebno ondi, kjer je prekupstvo povzročilo izdatno, neopravičeno zvišanje cen.

Sodelovanje državnih in občinskih oblastev. Politična, policijska in občinska oblastva se morajo ravno na tem torišču medsebojno podpirati in morajo sodelovati v pravilnem spoznanju važnosti, ki jo ima stvar.

Najsi so se tuptam tudi pojavile diference med državnimi policijskimi oblastmi in občinskimi oblastmi radi postopanja v primerih privijanja cen, je treba temu nasproti poudarjati, da — ne glede na to, da morajo vsa oblastva roko v roki sodelovati pri zatiranju gospodarskih posledic vojne, — že zato ni povoda za kompetenčne težkoče, ker je privijanje cen dejanje, ki se sodnijsko kaznuje, in so že po kazenskem pravnem redu vsa varnostna oblastva, torej državna in občinska zavezana, da sodelujejo pri zasledovanju kaznivih dejanj.

Stvar državnih in občinskih organov bo torej, da taka kaznjiva dejanja zasledujejo, in v ta namen n. pr. tako na trgu, kakor v prodajalnah pregledujejo in v danem slučaju brezobzirno napravljajo kazenske ovadbe.

Sklepne opombe. Pričakujoč, da bodo vsa prizadeta oblastva ta navodila vestno izpolnjevala, naproša ministrstvo za notranje stvari, da se mu od primera do primera posebne opazke naznanijo; ministrstvo bo stvari služee nasvete vsikdar hvaležno sprejemalo.

Končno pripominja ministrstvo, da se bo zoper organe, ki svoje dolžnosti glede zatiranja privijanja cen sploh ne ali nezadostno izpolnjujejo, z vso strogostjo postopalo; nasprotno pa bodo predpostavljena oblastva najodločneje podpirala delovanje tistih uradnikov in uslužbencev, ki pravilno in strogo pojmujejo svojo javno službo brez ozira na vse neprijetnosti izvršujejo v navedenem oziru svojo dolžnost.

Izplačevanje obresti vojnega posojila. Ministrska naredba z dne 24. junija 1915, drž. zak. št. 212 odreja, da se bodo obresti od obligacij avstrijskega vojnega posojila iz leta 1914 in 1915, ki se glase na ime (t. j. so vinkulirane), od 1. oktobra 1915 naprej izplačevale potom poštne hranilnice, če prizadeta stranka v 4 tednih od razglasitve te naredbe pri strokovnem računskem oddelku I. finančnega ministrstva izrecno ne naznani, da hoče plačilo obresti dobivati na sedANJI način.

Nove krone. 15. avgusta bodo začeli izdajati nove krone, in sicer bodo kovane nekoliko drugače. — Na zadnji strani bodo imele letnico 1914-15, ovenčane z lavorovim vencem. Dosedanje krone se bodo vzele iz prometa, in sicer jih bo mogoče rabiti najkasneje do 15. novembra. Po tem dnevu se bo izplačala samo vrednost srebra. S to odredbo upajo privabiti na dan ogromno množino kron, ki sedaj počivajo v škrinjah in nogavicah.

Lan in konoplja zaplenjena. Z naredbo trgovinskega in poljedelskega ministrstva z dne 30. julija 1915, drž. zak. št. 219, se je zaplenil letošnji pridelek lana in konoplje, ki se bo porabil za izdelavo olja. Vse pred to naredbo sklenjene kupčije so neveljavne, razun če se je blago oddalo, še predno je stopila ta naredba v veljavo. Moč je naredba zadobila z dnem razglasitve.

Izvoz jajec iz Avstrije na Nemško. Berlinski listi poročajo, da je bila Nemčija pri uvozu jajec navezana v prvi vrsti na Rusijo. Ker jajec na Nemškem primanjkuje, obrnila se je nemška vlada do avstrijske, da bi odpravila prepoved, da se jajca ne smejo izvažati. Avstrijska vlada, da je nato dovolila izvažati na Nemško mesečno 15.000 stotov jajec.

Zaplenitev sočivja. Po naredbi celokupnega ministrstva z dne 23. julija 1915, drž. zak. št. 206, se ves letošnji pridelek sočivja zapleni, in sicer grah, leča in fižol vseh vrst, v kolikor se ne porabi kot zelenjava. Dalje se zaplenijo vse zaloge starega sočivja, ki je še na razpolago dne 1. avgusta. Zaplenjeno blago ima posestnik braniti in skrbeti zanj ter ga ne sme niti podelati, porabiti ali skrmiti niti za prodati. Dokler ministrstvo za notranje stvari ne ukrene kaj drugega, smejo posestniki vkljub zaplenitvi rabiti zaloge, kolikor služijo za njihovo in njihovih svojcev, oziroma poslov prehrano. Promet s sočivjem iz letošnjega pridelka se bo uredil podobno kakor promet z žitom.

Preskrba poljedelcev s fosforovimi umetnimi gnojili. Naredba celokupnega ministrstva z dne 31. julija 1915, drž. zak. št. 224 določa, da more poljedelski minister za preskrbo nujne potrebe poljedelcev naložiti tovarnam, ki izdeljujejo fosforova umetna gnojila, da gotove množine oddajo določenim odjemalcem. Ravno tako lahko naloži trgovcem, ki imajo taka gnojila v zalogi.

Odpravljene najvišje cene krompirju. Z naredbo z dne 28. julija 1915, drž. zak. št. 216, so se odpravile dne 19. decembra 1914 določene najvišje cene krompirju. Glede na novi krompir se vse pravočasno ukrene, da se prepreči špekulacija.

Izdelovanje sladi zopet prosto. Državni zakonik objavlja odredbo, ki pivovarjem zopet dovoljuje izdelovati slad.

Prepoved nabiranja mravljinih jajec. Gozdna mravlja spada med one koristne žuželke, ki pokončujejo škodljive žuželke, posebno pa smrekovega preleca. Poslednjega poznajo posebno dobro v severnih delih naše države, kjer je mnogokrat

nastopil v velikih množinah in opustošil razsežne gozde. Na Kranjskem sicer že več let ni opaziti velike kvare po škodljivih žuželkah, vendar je lahko mogoče, da se škodljivci, bodisi v obliki jajčeca, ličinke ali gosenice, bube, hrošča in metulja zaneso iz drugih krajev z železniškimi vagoni. Pri današnjih razmerah pa bi bilo preganjanje teh škodljivcev jako težavno, ako sploh nemogoče. Ker je dognano, da nam gozdna mravlja pomaga preganjati žuželke, je bila izdana leta 1891, oblastvena prepoved nabiranja mravljinih jajec, ki so jih ponekod v velikih množinah nabirali in pošiljali trgovcem. Dotična prepoved je še vedno v veljavi in zato ob tej priliki opozarjamo nabiralce kakor tudi trgovce.

Prijave reklamacij o blagu, katero se je iz južnih kronovin spravilo na varno. Reklamacije in poizvedbe o tovorih in prtljagah, katere so bile ob izbruhu vojne z Italijo v postaje ogroženega ozemlja določene, oziroma ki so bile že na potu tja, in so bile najbrž iz ogroženega ozemlja na varno spravljene, so prijaviti pri sledečih ravnateljstvih državnih železnic: 1. Pri e. kr. ravnateljstvu državnih železnic v Lincu: Če gre za tovore in prtljage, katere so bile oddane na postajah državnih železnic na Koroškem, Kranjskem ali na Primorskem ali pa ki so bile določene za postaje državnih železnic v teh kronovinah in ki so bile, kakor se domneva, na varno spravljene. 2. Pri e. kr. ravnateljstvu državnih železnic na Dunaju: Če gre za tovore ali prtljage, ki so bile oddane na Koroškem, Kranjskem ali Primorskem in sicer na postajah privatnih železnic (južna železnica) ali pa ki so bile določene za postaje privatnih železnic v teh kronovinah in ki so bile, kakor se domneva, na varno spravljene. 3. Pri e. kr. ravnateljstvu državnih železnic v Inomostu: Če gre za tovore ali prtljage, ki so bile oddane na železniških postajah na južnem Tirolskem (tudi proge južne železnice in vse lokalne železnice) ali pa ki so bile določene za te postaje, in so bile, kakor se domneva, na varno spravljene. Tem vlogam naj se prilože, če mogoče sprejemni listi, duplikati voznih listov ali drugi dokumenti, ki dokazujejo pravico razpolaganja z dotičnim blagom. — C. kr. ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Prodajalne cene vojne žitne prometne družbe. Ministrstvo za notranje stvari je določilo prodajalne cene vojne žitne prometne družbe sledeče:

Pšenična moka za peko in pšenični zdrob: 68 kron. — Pšenična moka za kuho: 58 kron. — Pšenična moka za kruh: 42 kron. — Pšenična

enotna moka: 52·13 kron. — Ržena enotna moka: 42 kron. — Istočasno se je določila cena otrobom po 17 kron.

Cene veljajo za 100 kg od mlinske postaje. Višje kakor po teh cenah mlini ne smejo prodajati.

V nadrobni prodaji bodo cene seveda višje, ker bo treba vzeti v poštrev še stroške za prevoz iz mlina do prodajalnice in primeren dobiček za tistega, ki bo moko prodajal na drobno. Te cene bodo določile posamezne deželne oblasti.

Za one vrste moke, ki jo upotrebljajo zlasti nižji in srednji stanovi, je cena postavljena bistveno nižje, kakor so bile dosedanje najvišje cene. Nasprotno pa se je zvišala cena pri fini moki.

Privijanje cen. V zadnjem času se je po časopisju, pa tudi drugod opetovano priporočalo kmečkemu prebivalstvu, naj zato, da se izogne preganjanju radi privijanja cen, za svoje izdelke sploh ne zahteva nobene cene, temveč naj kupca samo vpraša, kako ceno je voljan plačati, in naj kupčije ne sklene, ako mu ponujana cena ni všeč. Tudi tako postopanje prodajalca, ki blaga ne proda prej, dokler se mu ne ponudi čezmerna cena, ki jo ima v mislih, osnuje učin prestopka privijanja cen ter je bilo že mnogo ljudi, ki so tako postopali pri prodajanju, občutno kaznovanih ne samo z denarjem, temveč tudi z zaporom. Pa tudi tisti, ki izpodbujajo na povedan način k privijanju cen, so v nevarnosti, da jih bo kazensko sodišče zasledovalo in da bodo posebno takrat strogo kaznovani, če se obračajo s svojimi nasveti do širših krogov v tiskovinah, okrožnicah ali na zborovanjih. Svariti je treba prav resno, naj se taki nasveti ne dajejo ali ubogajo.

Razne objave.

Št. 20.847.

Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko

z dne 9. avgusta 1915, št. 20.847,

o cenah, ki se jih je držati pri prodajanju sena.

V sporazumu s c. in kr. 5. armadnim etapnim poveljstvom določa deželna vlada do preklica, da se pri prodajanju sena v deželi Kranjski naslednje najvišje cene za meterski stot ne smejo prekoračiti, in sicer:

- za prešano seno 8 K 50 v,
- za rahlo seno 7 K 50 v.

Prestopki te odredbe se kaznujejo, v kolikor ne prihajajo v poštev strožja določila §§ 7 do 9 cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914, drž. zak. št. 194, po ministrskem ukazu z dne 30. septembra 1857. l., drž. zak. št. 198, z denarjem od 2 do 200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Ta odredba dobi moč z dnevom razglasitve.

V Ljubljani, dne 9. avgusta 1915.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Sv. Kunigundi na Pohorju,

registrovane zadruge z neomejenim poroštvom.

ki se bo vršil dne 5. septembra 1915 ob pol 8. uri zjutraj v posojilnišnem prostoru, v stari šoli.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Osilnici,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil, dne 5. septembra 1915 ob 4. uri popoldne v župnišču.

Dnevni red:

1. Volitev načelstva.
2. Volitev nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na izredni občni zbor

Gospodarske zveze, centrale za skupni nakup in prodajo v Ljubljani,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se vrši dne 25. avgusta 1915 ob 9. uri dopoldne v njeni posvetovalnici.

Dnevni red:

1. Prememba pravil.
2. Eventuelna dopolnitev načelstva.
3. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vrši se čez pol ure drug občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število navzočih (§ 16. zadr. pravil). Načelstvo.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Dolskem,
registrovane zadrage z neomejeno zavezo
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	72.699.54
Tekoči račun z Zvezo	44.670.—
Inventar premični	918.89
Zaostale obresti posojil	1.592.82
Vrednost tiskovin	127.40
Delež pri „Zadružni Zvezi“	1.000.—
Gotovina 31. decembra 1914	2.145.15
Skupaj	123.153.80
Pasiva.	K
Deleži	174.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	119.624.85
Predplačane obresti posojil	6.50
Rezervni zaklad	3.192.37
Čisti dobiček	157.08
Skupaj	123.153.80
Denarni promet	106.844.95
Stanje članov začetkom l. 1914	87
Pristopilo	1
Odstopilo	9
Stanje koncem l. 1914	79

Bilanca
Vzajemnega podpornega društva
v Ljubljani,
reg. zadrage z omejl. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Račun predujmov	2.944.814.32
„ raznih debitorjev in kreditorjev	4.971.44
„ posojil	535.500.91
„ vrednostnih listin	254.515.—
„ posestev	274.337.05
„ režiije predplačana za leto 1915	1.814.74
„ različnih	34.682.25
„ za l. 1915 predplač. upravnih stroškov	817.60
„ za l. 1914 zaostali zamudnih obresti za leto 1914 zaostale	2.835.32
„ obresti posojil za leto 1914 zaostale	6.611.52
„ inventarja	4.809.07
„ naloženega denarja in posojil zakladov	628.468.46
„ blagajne: saldo 31. decembra 1914	10.357.56
„ zgube in dobička: zguba*)	14.041.23
Skupaj	4.759.939.58
Pasiva.	K
Račun deležnih vlog	937.425.51
„ hranilnih vlog	3.193.009.71
„ Tekoči	97.427.41
„ predplačanih obresti za leto 1915	896.52
„ za leto 1915 predplačani dopol. zaklad	1.515.65
„ glavnice zakladov	529.666.78
Skupaj	4.759.939.58

*. Vsled odpisa neiztrljivih terjatev pri vrednostnih papirjih v znesku kron 29.832.74.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Tržiču,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	304.441.83
Tekoči račun z Zvezo	37.220.—
Inventar premični	125.03
Zaostale obresti od posojil	2.078.77
Vrednost tiskovin	70.—
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Naložen denar	1.000.—
Stalna vloga	52.375.—
Gotovina 31. decembra 1914	2.219.73
Skupaj	400.530.36
Pasiva.	K
Deleži	916.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	394.695.82
Predplačane obresti posojil	815.60
Rezervni zaklad	3.387.23
Čisti dobiček	685.71
Skupaj	400.530.36
Denarni promet	521.745.87
Stanje članov začetkom leta 1914	234
Pristopilo	11
Odpadlo	9
Stanje koncem leta 1914	236

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Boh. Srednjivasi,
registrovane zadrage z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	347.884.26
Tekoči račun z Zvezo	259.058.50
Inventar premični	126.20
Zaostale obresti posojil	6.601.65
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Delež pri „Ljudski pos.“	4.—
Glavnica pri „Zadružni zvezi“	5.000.—
Delnica „Union“	5.000.—
Naložen denar	31.676.10
Vojno posojilo	10.000.—
Gotovina 31. decembra 1914	2.677.76
Skupaj	665.028.47
Pasiva.	K
Deleži	926.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	652.830.34
Predplačane obresti posojil	395.17
Rezervni zaklad	9.764.83
Čisti dobiček	1.112.13
Skupaj	665.028.47
Denarni promet	622.742.74
Stanje članov začetkom l. 1914	458
Pristopilo	11
Odpadlo	17
Stanje koncem l. 1914	452

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Tomišlju,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	120.578.13
Tekoči račun z Zadr. zvezo	1.020.—
Zaostale obresti posojil	5.923.85
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Delež pri „Zadr. tiskarni“	500.—
Nevezdignjene obresti	5.—
Delež pri „Ljudski pos.“	4.—
Delnica „Union“	335.—
Gotovina 31. decembra 1914	6.440.74
Skupaj	135.806.72
Pasiva.	K
Deleži	626.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	128.704.52
Predplačane obresti posojil	395.92
Rezervni zaklad	5.697.52
Čisti dobiček	382.76
Skupaj	135.806.72
Denarni promet	122.628.82
Stanje članov začetkom leta 1914	326
Pristopilo	—
Izstopilo	43
Stanje koncem leta 1914	313

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Fari pri Kostelu,
reg. zadrage z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	184.905.40
Tekoči račun z Zvezo	173.700.—
Inventar premični	72.63
Zaostale obresti posojil	2.792.33
Delež pri „Zadr. zvezi“	1.000.—
Gotovina 31. decembra 1914	5.603.16
Skupaj	368.073.52
Pasiva.	K
Deleži	448.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	355.069.42
Rezervni zaklad	10.892.90
Čisti dobiček	1.663.20
Skupaj	368.073.52
Denarni promet	258.696.86
Stanje članov začetkom leta 1914	209
Pristopilo	19
Odpadlo	4
Stanje koncem leta 1914	224

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Št. Petru pri Novem mestu,
reg. zadruga z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	74.015-29
Inventar premični	123-37
Zaostale obresti posojil	393-91
Delež pri Zadrudni Zvezi	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	3.025-25
Skupaj	78.557-82
Pasiva.	K
Deleži	334-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	56.119-04
Tekoči račun z Zvezo	19.179-—
Predplačane obresti posojil	443-79
Rezervni zaklad	2.160-46
Čisti dobiček	321-52
Skupaj	78.547-82
Denarni promet	115.835-51
Stanje članov začetkom l. 1914	156
Pristopilo	11
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1914	167

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Dobu pri Ljubljani,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	76.460-—
Tekoči račun z Zvezo	63.910-—
Inventar premični	313-57
Zaostale obresti posojil	1.300-56
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Začasna posojila	330-20
Gotovina 31. decembra 1914	408-09
Skupaj	143.812-43
Pasiva.	K
Deleži	228-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	140.059-56
Tekoči račun z Zvezo	450-43
Predplačane obresti posojil	2.672-68
Rezervni zaklad	401-76
Čisti dobiček	—
Skupaj	143-812-43
Denarni promet	124.944-95
Stanje članov začetkom leta 1914	108
Pristopilo	8
Odpadlo	2
Stanje koncem leta 1914	114

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Loškem potoku,
reg. zadruga z neom. zavezo.
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	298.914-46
Tekoči račun z zvezo	49.720-—
Inventar premični	395-23
Zaostale obresti posojil	16.020-92
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Prehodni	77-66
Gotovina koncem leta 1914	8.463-34
Skupaj	374.591-62
Pasiva.	K
Deleži	546-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	309.374-15
Predplačane obresti posojil	147-40
Izposojila	49.277-15
Rezervni zaklad	14.645-26
Čisti dobiček	601-65
Skupaj	374.591-61
Denarni promet	279.862-14
Stanje članov začetkom leta 1914	268
Pristopilo	6
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1914	273

Bilanca
Ljudske hranilnice in posojilnice
na Viču,
reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	102.354-70
Inventar premični	294-90
Zaostale obresti posojil	671-30
Vrednost tiskovin	100-—
Delež pri „Zadrudni zvezi“	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	1.055-30
Skupaj	105.476-20
Pasiva.	K
Deleži	186-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	99.122-92
Tekoči račun z Zvezo	2.299-—
Predplačane obresti posojil	411-10
Rezervni zaklad	2.882-68
Čisti dobiček	574-50
Skupaj	105.476-20
Denarni promet	165.164-74
Stanje članov začetkom l. 1914	83
Pristopilo	13
Odpadlo	3
Stanje koncem l. 1914	93

Bilanca
Hranilnice in posojilnice v
Šmartnem pod Šmarno goro,
reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	95.722-83
Tekoči račun z Zvezo	34.730-—
Inventar premični	54-04
Zaostale obresti posojil	1.810-79
Delež pri „Zadrudni zvezi“	1.000-—
Vrednost tiskovin	40-—
Gotovina 31. decembra 1914	1.250-51
Skupaj	134.608-17
Pasiva.	K
Deleži	260-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	129.629-61
Predplačane obresti posojil	307-98
Rezervni zaklad	3.577-62
Čisti dobiček	832-96
Skupaj	134.608-17
Denarni promet	129.348-63
Stanje članov začetkom l. 1914	126
Prirastlo	5
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1914	129

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Lukovici,
reg. zadruga z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1914.

Aktiva.	K
Posojila	163.839-82
Inventar premični	206-69
Zaostale obresti posojil	7.946-42
Delež pri „Zadrudni zvezi“	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1914	2.679-99
Skupaj	175-672-92
Pasiva.	K
Deleži	824-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	139.619-49
Tekoči račun z Zvezo	29.631-—
Predplačane obresti posojil	210-36
Rezervni zaklad	4.447-68
Čisti dobiček	940-39
Skupaj	175.672-92
Denarni promet	151.948-45
Stanje članov začetkom l. 1914	206
Pristopilo	8
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1914	206